

SPOR YÖNETİMİNDE LİDERLİK VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Erhan BUYRUKOĞLU, H. Murat ŞAHİN

ÖZET

Sosyal yaşantımız içerisinde karmaşık bir yapıya sahip olan liderlik kavramı birçok alanda kendisine yer bulmaktadır. Geçmişten günümüze kadar uzanan liderlik kavramı modern hayatta kendisine yüklenen yeni kavramlar ile literatür içerisinde yer bulmaktadır. Geçen yarım yüzyıl içerisinde liderlik kavramının ne olduğu, nasıl olduğu, hangi özellikleri bünyesinde barındırması gerektiği literatür içerisinde açıklanmaya çalışılmıştır. Modern hayatla birlikte liderlik yaklaşımlarında yeni liderlik yaklaşımlarda yer almaktadır. Araştırmamızın genel amacı spor yönetimi alanında yapılan liderlik, yöneticilik arasındaki farklar ve yaklaşımlara yönelik alan yazın incelenerek modern hayatın getirdiği yeni liderlik yaklaşımlarını spor yönetim alanı ile beraber kavramsal ve niteliksel olarak ele alarak gerekli yaklaşımları vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Spor Yönetiminde Liderlik, Modern Liderlik Yaklaşımları, Liderlik

LEADERSHIP AND NEW APPROACHES IN SPORTS MANAGEMENT

ABSTRACT

The concept of leadership, which has a complex structure in our social life, finds its place in many areas. The concept of leadership, which extends from the past to the present, finds its place in the literature with the new concepts imposed on it in modern life. In the last half century, it has been tried to explain in the literature what the concept of leadership is, how it is and what features it should contain. Along with modern life, new leadership approaches are included in leadership approaches. The general aim of our research is to examine the literature on leadership, the differences between management and approaches in the field of sports management, and to emphasize the necessary approaches by considering the new leadership approaches brought by modern life together with the field of sports management, conceptually and qualitatively.

Keywords: Leadership in sportsmanagement, Modern leadershipapproaches.

GİRİŞ

İnsanoğlu sosyal yaşantı içerisinde belirli bir grup halinde yaşamaktadır. Gruplar içerisinde bir liderin olması grubun ilerlemesi, gelişmesi, anlaşması ve özellikle iş yaşantısında pürüzlerin ortadan kaldırılarak iş hayatının akışının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Modern hayatımız içerisinde spor alanın yanı sıra birçok farklı alanlarda da yöneticilerin liderlik vasıflarını bünyesinde barındırması ilk öncelikler arasında yer almaktadır (Dartey-Baah, K.2009).

Modern dünyada iş kollarının çeşitlilik göstermesi ile beraber spor alanlarında liderlik kavramı ön plana çıkmaktadır. Modern hayatımızda liderler buldukları sosyal alanlarda kendilerini belli eden ve bireyleri yönlendirendir. Başarılı bir yöneticinin en önemli fonksiyonlarından birisi liderlik vasfının oluşudur. Liderlik genellikle literatür içerisinde

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın/Türkiye

Yazışmadan Sorumlu yazar: erhanbuyrukoglu@gmail.com

İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya/Türkiye
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/inubesyo>

yönlendiren, önderlik eden, problemler karşısında pratik çözümler sağlayan, kriz yönetimini liderlik anlayışı ve/veya vasfı ile çözüme ulaştıran kişi olarak genel bir değerlendirme karşımıza çıkmaktadır (Tunçer, 2012).

Liderlik vasfı olan bireyler bilgili, becerikli, hazır çözüm odaklı, belirli bir grubu etkili bir şekilde yönlendiren olarak tanımlanmaktadır (Yeşil, 2013). Yönetim alanında lider olan kişinin iletişim kabiliyetinin yüksek olduğu, birey veya bireyleri etkileyen, farklı düşüncelere sahip toplulukları tek bir çatı altında toplayarak onlara öncülük eden kişi olarak adlandırılmaktadır (Eren, 2014). Liderlik insan hayatı boyunca varlığı sürdürerek günümüze kadar gelmiş ve varlığını hala devam ettirmektedir (KarakaplanÖzer, 2019). Liderlik yönetim alanında birleşmesi ile beraber yeni alanlara da yönelmeyi beraberinde getirmektedir. Gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde liderlik yönetim alanında önemli bir yere sahiptir (Eren, 2014).

Modern dünya hayatında bireyler diğer bireylere üstünlük sağlamak için belirli bir rekabet içerisine girmektedirler. Rekabetin yaşanması ile beraber yönetim alanında liderlik özelliklerini bünyesinde bulunduran bireyler iş yaşantılarında diğer insanların örgüte bağlılık, iş tatmini, motivasyon vb. alanlarda oldukça önemli bir yere sahip olduğu alan yazında yer almaktadır (Karakaplan Özer, 2019). Modern hayatın değişmesi ile beraber yönetsel yaklaşımlarda da değişiklikler yaşanmıştır. Yöneticilik kavramı liderlik kavramına göre modern hayatta biraz daha arka planda kalmaktadır (Serinkan, 2010).

Literatür incelendiğinde modern hayatın getirdiği yenilikler ile beraber liderlik alanlarında da yeni yaklaşımlar meydana geldiği görülmektedir. Araştırmamızda liderlik yaklaşımlarındaki literatür içerisinde yer alan kavramlara ve yapılan çalışmaların incelenmesi ile beraber spor yönetimi, liderlik ve spor alanında çalışma yapacak bireylere yol gösterilecektir.

Yönetici Özellikleri Bakımından Yönetici ve Liderlik Arasındaki Farklılıklar

Literatür incelemesi yapıldığında yönetici ve liderlik kavramının benzerlik gösterdiği görülse de bu iki kavramı birbirinden ayıran özelliklerin olduğu yapılan çalışmalar içerisinde görülmektedir. Genel olarak literatür içerisindeki tanımlamalara bakıldığında liderlik çalışma hayatı içerisinde alt üst ilişkisini sağlayan, çalışanların bilgi, beceri, donanım ve tecrübelerini göz önünde bulundurarak öncülük eden, çalışanların moral motivasyonlarını en üst seviyede tutan birey olarak tanımlanmaktadır. Yöneticilik ise literatür içerisinde genel olarak sert bir mizaca sahip, astlarla olan ilişkisinde mesafeli, verilen sorumlulukları en iyi şekilde yerine getirmeye çalışan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Yeşil, 2013).

Yönetici ve liderler arasındaki farklılıklarda genellikle yönetici mükemmeliyetçilik anlayışı bünyesinde barındırır iken lider ikili ilişkiler ve etkili iletişim yöntemlerini kullanan birey olarak karşımıza çıkmaktadır (Tunçer, 2012). Lider yaratıcı düşünceler ile hareket ederken, yönetici sistematik ve mevcut durumu devam ettiren kişidir. (Serinkan, 2010). Yönetici ve liderlik arasındaki farklılıklar içerisinde liderlik etkileşime sahip iken yönetici statüsünü kullanan, yönetici belirli bir düzeni sağlar iken liderlik belirli bir düzenden bağımsız olarak yenilikler peşinde olan, yönetici mevcut durumu kabul edip o şekilde devam eder iken lider mevcut durumu sorgulayan ve eksikleri gideren, yönetici kısa dönemli planlamalar yaparken lider genel olarak uzun dönemli sistematik ve hep ikinci planı olan aynı zamanda aksaklık durumunda ikinci planını devreye sokacak şekilde planlama yapan, liderlik geliştirici yöntemler kullanır iken yönetici koruyucu yöntemleri kullanan, yönetici yöneticilik vasfına göre hareket eder iken lider yenilikçilik vasfına göre hareket eden, yönetici genel olarak insanları değerlendirir iken lider bireysel olarak değerlendiren kişi olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2001).

Genel olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde hem lider hem de yöneticilerin belirli bir misyon ve vizyona sahip bireyler olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmalarda yönetici ve liderlik alanında birçok farklılık olduğu görülmüştür. Liderlik ve yöneticilik farklı çalışmalar halinde olsa da literatür içerisinde yer alan çalışmalara lider yönetici alanında yapılan çalışmalar mevcuttur (Yeşil, 2016).

Spor Yönetiminde Liderlik ve Yeni Yaklaşımlar

Sosyal çalışma alanlarında liderlik önemli bir yere sahiptir. Alan yazın incelendiğinde liderlik, liderlikte yeni yaklaşımlar ve spor yönetimi ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Sosyal hayat içerisinde demoralize olan bireyler spor sayesinde moral bulmakta ve kendisini zinde hissetmektedir. Sporun önemi ve varlığı sosyal hayat içerisinde bireylerin bir çoğunun vazgeçilmez bir tutkusu haline gelmiştir. Sporun öneminin arttığı son günler spor yöneticisinin sportif organizasyonlarda önemi ve iş akışını sağlaması önemli bir rol üstlendiğinin göstergesidir. Spor yöneticisinin sportif organizasyonlarda üstlendiği rol ile beraber liderlik anlayışını ve bu anlayışı sahadaki ekibe yansıtması büyük bir öneme sahiptir (Gökçe, 2005). Spor yöneticilerinin yönetim konumunda olması ve insan ilişkilerinde iyi olması iş kollarında yapılan faaliyetlerin hızlı ve doğru şekilde işleyişini sağlamaktadır. Spor yönetimi alanında liderlik vasfına sahip yöneticilerin yöneticilik pozisyonlarında almış oldukları ve/veya alacakları kararlarda işlerin uzun süreli planlama, insan ilişkileri, organize etme, faaliyete geçirmede ülke açısından büyük önem arz etmektedir (Gündoğdu,2014).

Spor yöneticilerinin yönetim alanlarının çeşitliliği ve iş yükünün fazla olmasından kaynaklı yöneticilerin işleyiş alanlarında bölünmesine neden olmaktadır (Terlemez, 2019). Spor yöneticilerinin liderlik yaklaşımlarını benimsemesi ve buna göre hareket etmesi spor alanında büyük bir öneme sahiptir. Spor yöneticilerinin sporun her alanındaki yönetsel olarak söz sahibi olması sporun içerisindeki önemini vurgulamaktadır (Gündoğan, 2014). Yöneticinin liderlik vasfının olması altlarının aidiyet duygusunun da artmasında öncülük edecektir. Liderlerin yeniliklere açık olması kişisel gelişime açık olmaları, bilgi ve tecrübelerine göre hareket etmeleri iş alanında önemlidir (Çelik, 2016).

Alan yazın incelendiğinde liderlik ve yöneticilik arasında farklılıkların olduğu görülmektedir. Liderlerin öncülük eden kişi olarak genel kanıya varıldığı görülmüştür. Spor alanındaki spor yöneticilerinin liderlik özelliklerinin olması yönetsel olarak dönüşümcü liderlik olarak tanımlanmaktadır. Dönüşümcü liderlik yol gösterirken özverili ve vizyon sahibi olan birey olarak genel tanımlamalarda yer almaktadır (Gündoğdu ve Sunay,2018). Genel olarak yapılan araştırmaların sonucunda spor yönetimi alanında çalışan bireylerin liderlik tarzını benimsedikleri gerek kamu alanında gerek özel alanda görülmektedir.

Yeni Liderlik Yaklaşımları

Sanayi devriminden sonra gelen yeniliklerle beraber gün geçtikçe günümüze kadar uzanan teknolojik gelişmeler, insanların ekonomik kalkınma gücünün artması ile beraber spor alanlarında da yenilikler gelmiştir. Her alanda olduğu gibi liderlik anlayışında da yenilikler olmuştur. Yeniliklerin yaşanması kültürel, mental, sosyal olarak liderlerin kendilerini geliştirmek ve yeniliklere açık olmaları ile problemleri çözmelerine yardımcı olmuştur (Çalışkan, 2008). Yeniliklerin olması liderlerin örgütsel işleyiş alanlarındaki iş kollarının değişmesine neden olmuştur (Paksoy, 2010). Liderlik alanındaki yenilikler tüm dünyada etkisini kısa sürede göstermiştir. Yeniliklerin farkında olan liderler ve liderlik özelliklerini bünyesinde barındıran spor yöneticileri ülkeleri için önemli gelişmelere imza atmışlardır (Köseoğlu, 2019). Alan yazın incelendiğinde spor yönetiminde yeni liderlik yaklaşımları olarak vizyoner liderlik, işlemci liderlik, karizmatik liderlik, dönüşümcü liderlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vizyoner Liderlik

Doksanlı yıllardan sonra liderlik yaklaşımlarında yeniliklerin olması ve liderlerin vizyon sahibi olması vizyoner liderlik kavramını beraberinde getirmiştir. Vizyoner liderlik anlayışında örgüt kültür ve değerlerine sahip çıkarak, olumsuzluklar karşısında örgüt anlayışı ile beraber pozitif yönde örgütün ilerlemesini sağlamaktır (Doğan, 2018). Liderlik anlayışının içerisinde olduğu gibi vizyoner liderlikte de yenilikler söz konusudur. Yeniliklere açık olan vizyoner liderler örgüt içindeki negatif anlayışı pozitif yönde çevirme kabiliyetine sahiptirler. Vizyoner liderler örgüt kültürü içerisinde insani ilişkilerinin güçlü olması, çalışanların kendilerini ifade etmeleri ve örgütün mevcut durumundan daha iyi pozisyonlara gelmesini sağlamaktadır. Vizyoner liderler özverili çalışma ortamında ısrarcı ve sabırlı olmaları ile dikkat çekmektedirler. Vizyoner liderler belirlenen amaçlar doğrultusunda hareket etmeleri ve bunun yanı sıra ikinci bir planlanın her zaman bulunması, bilgi ve tecrübeleri ile örgüte öncülük etmektedirler. Ayrıca vizyoner lider, örgüt içerisinde yol gösteren, negatifleme üzerine kurulan ve işleyen anlayışı pozitif yöne çeviren, vizyonları ile örgüt içerisinde bireylere öncülük

eden ve etkin olarak söz sahibi olmandır. Vizyoner lider örgüt içerisinde pozitif yönde çalışmaları yürütmesi örgütün mevcut durumundan daha üst sıralara çıkmasında gelişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (Yeşil, 2013).

İşlemci Liderlik

İşlemci liderlik anlayışında örgüt işleyişinin hızlı bir şekilde ilerlemesini sağlayan lider anlayışı vardır (Tunçer, 2012). İşlemci lider anlayışında örgüt içerisinde bulunan bireylere yol göstermek, motive etmek üzerine kurulu bir anlayış söz konusudur. İşlemci lider örgüt içerisinde bulunan bireylerde performansları bakımında diğer bireylere göre daha ön planda olan bireyleri ödüllendirmesi örgütün motive olmasında önemli bir etkidir. Örgüt düzenini bozan gruplaşmaya giden belirli bir gruptan ayrılan ve örgütün çıkarlarını kötüye kullanan bireyler işlemci lider tarafından cezalandırılmaktadır. Örgüt içerisinde yer alan bireylerin motive olmasının yanı sıra çalışma ortamında aidiyet duygusunun kazandırılmasına işlemci liderlik anlayışında yer almaktadır. İşlemci liderler yüksek performans gösteren birey ve/veya bireylere statü vermektedirler, bu da bireylerin aidiyet duygusu ile çalışmasını daha fazla tetiklemekte ve örnek teşkil etmektedir. Ayrıca işlemci liderlik anlayışında mevcut düzeni korumak ve yenilikleri mevcut düzen ile sürdürmek, ekonomik ve sosyolojik olarak bireylerin motive olmasını sağlamak, uzun vadeli planlar yaparak faaliyete geçirmek, mevcut alan içerisindeki örgütün konumunu yükseltmek, pazar payını büyütme ve küreselleşmek anlayışı söz konusudur (Eren, 2014). Genel olarak işlemci liderlik için yapılan tanımlamalardaki kanı çalışanları motive etme, ödüllendirme, statü verme, pazar payını büyütme ve küresel olma, örnek teşkil etme olarak sıralanmaktadır (Kurnaz, 2019).

Karizmatik Liderlik

Karizmatik liderlik anlayışında işlevsel liderlik anlayışında olduğu gibi örgüt içerisindeki bireylerin motive edilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu liderlik anlayışında liderin ikili ilişkileri bakımında diğer liderlik anlayışına göre daha etkili iletişim araçlarını ve beden dilini kullanması yer almaktadır. Karizmatik liderlikte bireylerin örgüt çalışanlarına öncülük etmelerinin yanı sıra bireyleri doğru bir şekilde yönlendirmeleri de önemli bir etkidir.

Karizmatik lidere sahip olan örgüt çalışanlarında lidere saygılı olma, örgüt içerisinde aidiyet duygusunun yüksek seviye de olması, liderin düşüncelerine saygı göstermek ve fikirlerine uygun hareket etme anlayışı söz konusudur (Kurnaz, 2019). Karizmatik liderlik anlayışında liderin vizyon sahibi olması ve insanı ilişkilerinin güçlü olması örgüt üzerinde önemli bir etkiye ve işleyiş anlayışına sebebiyet vermektedir (Alioğulları, 2019). Örgüt içerisindeki anlayış içerisinde tüm olumsuz koşulları karizmatik liderlerin pozitif yönde çözecekleri düşünülmektedir. Karizmatik liderlerin kişisel özelliklerin (ikna kabiliyeti, iletişim ve ikna yeteneği, risk almak ve negatif işleyişi pozitifçe çevirme yönde ekibi motive anlayışı) ön plana çıktığı yapılan çalışmalarda tanımlarda yer almaktadır (Bektaş, 2016). Genel tanımlamalar göz önüne alındığında karizmatik lider riskten kaçmayan, ikna kabiliyet yüksek, iletişim ve ikili ilişkileri iyi kullanan lider olarak tanımlanmaktadır (Çalışkan, 2008).

Dönüşümcü Liderlik

Dönüşümcü liderlik anlayışınca örgüt içerisindeki bireylerin düşüncelerini değiştiren bir anlayış söz konusudur. Dönüşümcü liderlik anlayışında örgüt çalışanlarının kendi benlik ve yeteneklerinin farkına varmalarını sağlamaktadır. Örgüt içerisindeki bireylerin performans ve düşüncelerini özgür bir şekilde çekinmeden ifade etmeleri dönüşümcü liderlik anlayışında yer almaktadır. Ayrıca örgüt içerisindeki bireyleri motive etmek amaçlı çeşitli ödüllerin bireylere verilmesi örgüt büyümesi ve bireylerin dönüşümcü lidere saygı göstermesi bakımından oldukça önemlidir (Çalışkan, 2008). Dönüşümcü liderlik özellikleri bakımından risk alabilen, öngörüle bulunarak satranç oyununda olduğu gibi bir sonraki hamlesini düşünerek hareket eden, yeniliğe açık olan, fikirlere saygı gösteren, kriz yönetimi yüksek olan, olumsuzlukları olumlu yöne çeviren ve/veya çevirme çabası içerisinde olan, örgüt içerisindeki bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan ve motive eden liderdir (Doğan, 2018). Modernleşen dünya anlayışı ile beraber dönüşümcü liderlerin geleneksel anlayışın dışında yenilikçi anlayışı benimsemesi, vizyon sahibi olmaları, örgüt kültürünün ve örgüt menfaatlerini ön planda tutarak hareket etmeleri bakımından yeni liderlik yaklaşımları içerisinde yer almaktadır (Köseoğlu, 2019).

SONUÇ

Modern hayatta yaşanan yenilikler ile beraber bireylerin örgüt anlayışları içerisinde de birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Bireyler örgüt içerisinde grup halinde hareket etmektedirler. Bir gruba dahil olan birey örgütsel olarak işlerin ilerlemesinde etken faktörü olarak yer almaktadır. Bireylerin gruplaşması örgüt kültüründeki çalışma alanları ekip ruhunun oluşması ile beraber liderlik ön plana çıkmaktadır. Liderlik vasfını bünyesinde barındıran birey liderlik anlayışları ve örgüt sadakati ile hem çalışmış olduğu örgüte hem de o örgütte çalışanlara öncülük etmektedir. Liderler örgüt içerisinde risk alan, bireyleri yönlendiren, öncülük eden, motive eden bir anlayışa sahip olduğu alan yazı incelemelerinde görülmektedir. Spor yönetiminde liderlik ve yeni yaklaşımları literatür içerisinde yer alan çalışmalarda yöneticilerin spor kurumlarının amaç ve ilkeleri doğrultusunda politikalar tespit edecek, plân ve programlar yapacak, kararlar alacak, koordinasyon sağlayacak, değerlendirme ve denetlemeler yapmasının dışında liderlik özelliklerini de bünyesinde barındırması ve liderlik özelliklerini uygulaması örgüt ve ülke açısından önem arz ettiği görülmektedir. Spor yöneticilerinin yeni liderlik anlayışlarını benimsemesi uygulaması örgüt içerisinde çalışan bireyler için önemlidir. Çünkü yöneticilerin sadece yönetici konumunun gerekliliklerini yapması örgüt kültürü içerisinde liderlik yapmaması örgüt içerisinde kopmalara, anlaşmazlıklara, aidiyet duygusunun yok olmasına, örgüt kültür ve inançlarının yok olmasına sebebiyet vermektedir. Yeni liderlik anlayışı içerisinde yer alan liderlik yaklaşımların ortak bulunduğu alan literatür içerisinde risk alan, motive eden, öncülük eden, yönlendiren, sezgileri ile hareket eden, uzun süreli plan yapan olarak nitelendirilmektedir. Spor yönetim alanında liderlik ve yöneticilik vasfını bünyesinde bulunduran spor yöneticilerinin daha başarılı olabileceği genel kanı sonucunda düşünülmektedir. Liderlik yaklaşımları bakımından birçok çalışmanın çeşitlilik gösterdiği literatür incelendiğinde görülmektedir. Liderlik rollerinin değişmesinde en önemli faktör inan hayatındaki güncel yenilikler olarak alan yazında yapılan çalışmalarda görülmüştür. Spor yönetimi alanında yapılan liderlik çalışmalarının az olduğu bu çalışmaların çoğalması ayrıca nitel çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmüş, bu alandaki çalışmaların artırılması gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Alioğulları, Z. D. (2019). Liderin Politik Becerisi, Lider- Üye Etkileşimi, Etik Liderlik ve Bazı İş Sonuçları arasındaki ilişkiler. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, (Doktora Tezi). Erzurum.
- Bektaş, Ç. (2016). Liderlik Yaklaşımları ve Modern Liderden Beklentiler. Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (7), 43-53.
- Çalışkan, E. N. (2008).Çokuluslu İşletmelerde Motivasyon ve Liderlik. Liderlik ve Motivasyon: Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar, (Ed. C. Serinkan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelik, V. O. (2016). Sporda Yönetimsel Uygulamalar ve Liderlik.Sporda Yönetim ve Organizasyon, (Ed. R. Ekmekci),İstanbul: Ergün Yayınevi, 61-88.
- Dartey-Baah, K. (2009). Douglas McGregor'stheoreticalmodels: Theirapplication in assessingleadershipstyles.AcademicLeadership, 7(4).
- Doğan, S. (2018). Çağdaş Liderlik Yaklaşımları Vizyoner Liderlik, Dönüşümcü Liderlik, İşlemci Liderlik.Eđitim Yönetiminde Liderlik: Teori Araştırma ve Uygulama, (Ed. N. Güçlü), Ankara: PegemAkademi,97-141.
- Eren, E. (2014). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi.İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gökçe, Z. (2005). Spor yönetiminin farklı boyutlarında yer alan spor yöneticilerinin liderlik tiplerinin araştırılması (Ege bölgesi örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Gündoğdu, F. (2014). Spor Yöneticilerinin Liderlik Stilleri ile Sporun Yaygınlaştırılması Arasındaki İlişki.Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara.
- Gündoğdu, F.&Sunay, H. (2018). Türk Spor Teşkilatındaki Spor Yöneticilerinin Liderlik Stilleri. SPORMETRE, 16 (2), 178-195.
- Güney, S. (2001). Yönetim ve Organizasyon. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karakaplan Özer, E. (2019). Etkili Liderlik ile Duygusal Bağlılık İlişkisinde İşveren Markası Algısının Aracılık Etkisi ve Araştırma. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.

- Köseoğlu, D. (2019). Liderlik Tiplerinin İnsan Kaynakları Yönetimini Algılamaya Etkisi: Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynakları Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Sakarya.
- Kurnaz, S. (2019). Liderlik Tarzı Örgütsel Sessizlik İlişkisinde Örgütsel Politikanın Düzenleyici Rolü: Kamu Kurumlarında Bir Araştırma. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yönetim Bilimleri Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya
- Paksoy, M. H. (2010). Küreselleşme ve Liderlik. Liderlik ve Motivasyon Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar (Ed. C. Serinkan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1-32.
- Serinkan, C. (2010). Liderlik ve Motivasyon. Liderlik ve Motivasyon Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar (Ed. C. Serinkan), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım., 149-178.
- Terlemez, M. (2019). Sporda Liderlik Tipleri, Yaklaşımları ve Fonksiyonları. Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 138-151.
- Tunçer, P. (2012). Yönetim ve Organizasyon. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yeşil, A. (2016). Liderlik ve Motivasyon Teorilerine Yönelik Kavramsal Bir İnceleme. Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi, 2 (3), 158-180.
- Yeşil, S. (2013). Küresel ve Değişen Çevre Dinamikleri Işığında Yeni Yönetim Yaklaşımlarından Seçme Konular. Ankara: Seçkin Yayıncılık.